

مهدویت تجلی عهد و میثاق الهی

حجت الاسلام والمسلمین سید حسن هاشمی

روایت مورد بحث

امام باقر علیه السلام نیز در تفسیر آیه ی «وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ» [اعراف، آیه ۱۷۲] می فرمایند: «إِنَّ اللَّهَ أَخَذَ مِيثَاقَ شِيعَتِنَا بِالْوَلَايَةِ وَهُمْ ذُرِّيَّةُ يَوْمِ أَخْذِ الْمِيثَاقِ» [الكافی، ج ۱، ص ۴۳۶]؛ «همانا خداوند از شیعیان ما بر ولایت، پیمان گرفت؛ درحالی که آن ها در عالم میثاق و در بدن های ذره ای بودند».

مقدمه

خدای تعالی، در عالم میثاق، از همه افراد، نسبت به محبت و اطاعت و فرمان برداری از امام زمانشان، پیمان محکمی اخذ نموده و به عبارتی، با آن ها قرارداد بسته است تا در دنیا به ولایت ائمه معصومین علیهم السلام متعهد بمانند و از حمایت و یاری امام خود، دست نکشند.

عهد و عقد و بیعت سه مرتبه از یک حقیقتند که در شدت و ضعف با یکدیگر تفاوت دارند. باید با بازخوانی و تجدید عهد در هر پگاه و بیعتی تا همیشه، هم اراده و انگیزه خود را قوی کرد و افزایش داد و هم از غفلت ها و سستی ها جدا شد و فاصله گرفت.

امام صادق علیه السلام، در این مورد می فرمایند: «... ما خلق الله أحدا من خلقه ولا بعث أحدا من رسله إلا ليدعوهم إلى ولاية محمد و علي و خلفائه و يأخذ به عليهم العهد...» [بحار الأنوار، ج ۲۶، ص ۲۹۰]؛ «خداوند احدی را خلق نکرد و رسولی را نفرستاد، مگر آن که آن ها را به ولایت محمد و علی و جانشینانش علیهم السلام فرامی خواند و از آن ها بر این ولایت، تعهد می گرفت»

از همین رو، در زیارت شریف آل یس، ضمن عرض ادب به محضر مقدس امام عصر 4، با این سلام، ایشان را مورد خطاب قرار می دهیم: «السلام عليك يا ميثاق الله الذي اخذه و وكده»؛ «سلام بر تو ای پیمان الهی، که خداوند از مردم برای وفای به آن، پیمان محکمی گرفت و بر آن، تأکید نمود».

خود امام زمان 4 نیز در ضمن نامه ای به شیخ مفید، خویش را این چنین معرفی می فرماید: «من مستودع العهد المأخوذ علی عبادہ...»؛ «از طرف کسی که خداوند برای او از بندگانش پیمان گرفته است».

بنابراین، یکی از وظایف شیعیان، تجدید عهد و پیمانی است که با امام خود دارند. لذا در دعای عهد، عرض می کنیم: «انی اجدد له فی صبیحة یومی هذا و ما عشت من ایامی عهدا و عقدا و بیعة فی عنقی لا حول عنها و لا ازول ابدا»؛ «خدایا، من در صبح امروز و تا روزی که زنده باشم، عهد و پیمان و بیعت او را که به گردن دارم، تجدید می نمایم و هرگز از آن بر نمی گردم».

پس شایسته است که انسان منتظر، عهد و پیمان خود را هرروز، با امام زمان خود، تجدید نماید؛ تا ضمن برقراری ارتباط روحی با آن حضرت، و اعلام آمادگی برای نصرت (و نصرتی معدة لکم)، عهدی که با امامش دارد را فراموش نکند و افکار و عقاید و اعمال خود را طبق پیمانی که با آن حضرت دارد، تنظیم نماید؛ تا مبادا از حریم ولایت آن امام عزیز، دور گردد.

انگیزه سازی

در "دعای عهد": "اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنْ أَنْصَارِهِ وَ أَعْوَانِهِ وَ الذَّائِبِينَ عَنْهُ وَ الْمُسَارِعِينَ إِلَيْهِ فِي قَضَائِهِ حَوَائِجِهِ [وَ الْمُتَمَتِّلِينَ لِأَوَامِرِهِ] وَ الْمُحَامِلِينَ عَنْهُ وَ السَّابِقِينَ إِلَى إِرَادَتِهِ وَ الْمُسْتَشْهِدِينَ بَيْنَ يَدَيْهِ»
خدایا مرا، از یاران و مددکاران و دفاع کنندگان از او قرار ده، و از شتابندگان به سویش، در برآوردن خواسته هایش، و اطاعت کنندگان اوامرش، و مدافعان حضرتش، و پیش گیرندگان به جانب خواسته اش، و کشته شدگان در پیشگاهش.

توجه به میثاق و پیمان به حضرت امام مهدی 4، به بندگان خدا نیز تجلی همان میثاق خداوند سبحان می باشد؛ دوستداران خدا و بالتبع دوستداران رسول خدا و حجج الهی علیهم السلام را دوست دارند مانند سید الشهداء، امام حسین علیه السلام، که وقتی یاران بر پیمان خویش مانند ایشان هم چه احساس و غیرت و محبتی به ایشان بروز دادند.

اقناع اندیشه

۱. چرا باید به عهد و پیمان خود وفادار باشیم؟
۲. این عهد و پیمان چه اثری بر من و جامعه ام خواهد داشت؟

هر اندازه این نعمت والا یعنی عهد و بیعت با امام علیه السلام بیش تر مورد توجه قرار گیرد و از آن سپاس و شکرگزارده شود نعمت بهره‌گیری از وجود مبارک امام علیه السلام بر مردم و رعایای آن حضرت افزوده می‌گردد تا که انسان تحت ولایت بیشتر و تدبیر قوی تر امام علیه السلام قرار گیرد. دعای عهد امام معصوم علیه السلام به ما این گونه آموخته است که هر صبحگاهان قبل از هر کار و بعد از انجام فریضه صبح بگوییم:

«اللَّهُمَّ إِنِّي أجددُ لَهُ في صَبِيحَةِ يَوْمِي هذا وَ ما عِشْتُ مِنْ أَيامِي عَهْداً وَ عَقْداً وَ بَيْعَةً لَهُ في عُتْقِي، لا أحوُلُ عَنْها، وَ لا أزوُلُ أبداً...» (بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۹۵، باب ۲۹)؛

پروردگارا! من در صبح امروز و هر روزی که زنده‌ام، با امام خود تجدید عهد و پیمان می‌کنم. بیعت آن بزرگوار را بر گردن خویش تجدید می‌نهم و از آن باز نمی‌گردم و هرگز آن را (از صفحه دل) پاک نمی‌سازم.

حضرت علی علیه السلام در نامه‌ای که به عهدنامه مالک اشتر معروف است، این نکته‌ی مهم و ضروری را گوشزد می‌کند که «إن عقدت بینک و بین عدوک عقده أو ألبسته منک ذمه فحظ عهدک بالوفاء؛ فإنه لیس من فرائض الله شیء الناس أشد علیه اجتماعا مع تفریق اهوائهم و تشتیت آرائهم من تعظیم الوفاء بالعهد» (نهج البلاغه/ نامه ۵۳) اگر پیمانی بین تو و دشمنت منعقد شد، یا در پناه خود او را امان دادی به عهد خویش وفادار باش، چون هیچ یک از واجبات الهی مانند وفای به عهد نیست که همه‌ی مردم جهان با تمام اختلاف افکار و تمایلاتی که دارند، در آن اتفاق نظر دارند و محترم شمرده می‌شود.

فردوسی حکیم در این باره چنین سروده:

ندانی که مردان پیمان شکن - ستوده نباشد در انجمن

که هر کس ز گفت خود اندر گذشت - ره راد مردی ز خود در نوشت

شهان گفته خود بجا آورند - ز عهد و پیمان خود نگذردند

پرورش احساس

مسلم ابن عوسجه در استقامت و پایداری در عهد و میثاق خود با امام زمانش شهره است. شب عاشورا خطاب به امام حسین علیه السلام گفت: اگر هفتاد مرتبه مرا بکشند، بسوزانند، قطعه قطعه کنند و دوباره زنده شوم، هرگز از تو دست بر نمی‌دارم. (بحار الانوار ج ۴۴ ص ۳۹۳)

روز عاشورا در میدان رزم کربلا اینگونه رجز خواند: من شیری ام از فرزندان دسته‌ای از بزرگان بنی اسد. وی حدود پنجاه تن از جنگجویان ابن سعد را به خاک افکند و در نهایت به شهادت رسید. در آخرین لحظات عمر خود در حالی که سرش بر پای حبیب ابن مظاهر- دوست دیرین و قدیمی اش- بود به او وصیت کرد تا آخرین نفس از حسین (ع) دفاع کنید و او را تنها نگذارید. (مقتل الحسین خوارزمی ج ۲ ص ۱۵). یعنی حتی لحظه شهادت حق رفاقت خود را خرج عهد و میثاق با امام زمانش میکند.

رفتار سازی

پیامبر ﷺ و امیر مؤمنان (ع) در بحران‌ها و مواقع حساس با یاران خود تجدید عهد کرده و از آنان بیعتی دوباره می‌گرفتند، امام مهدی ۴ نیز در عصر ظهور به خاطر شرایط سختی که یارانش پیش رو دارند از آن‌ها چنین بیعت می‌گیرد: ...مسلمانی را دشنام ندهند، ... حریمی را هتک نکنند، به خانه‌ای هجوم نبرند، کسی را به ناحق نزنند، طلا و نقره و گندم و جو انباشت نکنند، مال یتیمان را نخورند، ... لباس خز و حریر (لباس‌های فاخر و اشرافی) نپوشند، ... در زندگی به اندک بسنده کنند، ... امر به معروف و نهی از منکر کنند و در راه خدا به شایستگی جهاد نمایند. (منتخب الاثر، ص ۵۸۱).

میثاق با امام زمان ۴؛ یعنی زمینه ظهور او را فراهم ساختن.

میثاق با امام زمان ۴؛ یعنی بسط عدالت و فرهنگ عدل‌پذیری در جامعه و نهادینه کردن آن.

میثاق با امام زمان ۴؛ یعنی تلاش در جهت اصلاح خود و جامعه.

میثاق با امام زمان ۴؛ یعنی حاکمیت ولایت معصوم در فکر و اندیشه، عاطفه و احساس، اقدام و عمل.

میثاق با امام زمان ۴؛ یعنی جلوه خواست امام در جای‌جای زندگی از خانه و مدرسه گرفته تا کوچه و بازار.

میثاق با امام زمان ۴؛ یعنی بسیج همه امکانات و به‌کارگیری تمام توان جامعه برای ایجاد شور و رغبت اجتماعی به ظهور و دولت کریمه و زمینه‌سازی آن.

والسلام علیکم ورحمت الله